

Atskaite ar dalību diskusijā

Eiropas lauksaimniecības – pārtikas nozares izaicinājumi un iespējas: būtiski nosacījumi ES un ASV tirdzniecības un investīciju līgumā

2014. gada 28. janvāris, Eiropas Parlamentā, Briselē

Piedalās un informāciju sagatavoja biedrības „Latvijas Zemnieku federācija” eksperte Agnese Hauka.

Šīs diskusijas mērķis ir vērst ES un ASV tirdzniecības un investīciju līguma slēgšanas pārstāvju uzmanību uz vairākiem līgumā iekļautiem ne-tarifa (ar cenu un apjomu nesaistīti) nosacījumiem, kas rada šķēršļus un samazina ES lauksaimnieku un pārtikas ražotāju konkurētspēju tirdzniecībā ar ASV.

Būtiskākais diskusijā uzsvērtais:

- līguma dēļ netiks mainīta likumdošana un prasības, kādas šobrīd pastāv ES ražotājiem;
- nedrīkst tikt ieviestas nekādas papildus uzraudzības barjeras ES ražotājiem;
- pārtikas drošība, vides saglabāšanas un citas prasības nedrīkst tikt upurētas savstarpējās vienošanās panākšanai;
- nav pieļaujama tirgošanās par tādiem nosacījumiem, kas samazinātu esošās ES patērētāju iespējas un garantijas;
- savstarpējā tirdzniecības un investīciju līgumā nedrīkst būt tādi nosacījumi, kas samazina ES lauksaimnieku konkurētspēju.

*Copa-Cogeca un FoodDrinkEurope ir sagatavojuši dokumentu (30.09.2013), vēršot uzmanību uz **būtiskākajiem līguma nosacījumiem, kas samazina ES lauksaimnieku un ražotāju konkurētspēju:***

- nepieciešamība katram produktam sagatavot dokumentāciju, kas apliecina, ka tas nerada bioterorisma draudus.
- atšķirīgi nosacījumi katrā štatā vai reģionos. Ir vairāk nekā 2700 štatu un pašvaldību institūcijas, kas pieprasa specifiskus sertifikātus par produkcijas kvalitāti un atbilstību, turklāt šo institūciju nosacījumi vienā jautājumā ir atšķirīgi.
- alkoholisku produktu eksportēšanai uz ASV ir jāsaņem Federālā Alkohola un tabakas nodokļa un tirdzniecības biroja sertifikāts pirms produkta ieviešanas ASV tirgū, kas ir laikietilpīgs process ar lielu risku uzņēmējam. Turklāt vēl papildus šim sertifikātam ir jāsaņem katra štata vai reģiona licence noteikta produkta tirdzniecībai noteiktā teritorijā.
- uz ASV eksportētiem svaigpiena sieriem jābūt gatavinātiem ne mazāk kā 60 dienas, bet ASV sieru importam ES šāda ierobežojuma nav – tie var būt gatavināti īsāku laiku.
- atšķirīgas prasības produkcijas marķēšanā un patērētājiem norādāmās informācijas saturā.
- ASV pieprasa, lai piena šokolādē minimālais kakao daudzums būtu 10%, kas pēc ES standartiem ir ļoti augsts priekš piena šokolādes. Tumšajā un piena šokolādē ir pilnībā aizliegta sūkulu izmantošana.

- ASV ir aizliegta ES izmantotās pārtikas piedevas –augu ogleklis E 153 (vegetable carbon); aromatizētāji dekstrīns, roasted starch E1400, komarīns, tonka pupas, maltols.; krāsvielas E163, E 172, E124, E141; par karameles krāsu E150a notiek diskusijas ar ASV un E481 maksimālā deva ASV ir zemāka nekā ES.
- jaunu augu vai augu produktu ieviešanai ASV ir nepieciešamas izmaiņas ASV importa likumdošanā, kas var aizņemt vairākus gadus. Turpretī ASV audzētājiem nav šādi ierobežojumi ienākšanai ES tirgū.
- dārzeņu eksportam uz ASV papildus ES izpildītajām prasībām ir jāveic ASV Augu aizsardzības dienesta pārbaudes, ko veic viens vai divi no ASV uzaicināti eksperti, un izmaksas ir jāsedz ES ražotājiem, tādējādi dārzeņu eksportu uz ASV var atļauties tikai elites dārzeņu ražotāji. Pārbaudes jāveic reizi 3 gados. Turklāt dažādos štatos ir atšķirīgas prasības.
- ļoti striktas fitosanitārās prasības ābolu un bumbieru eksportam uz ASV, kas pielīdzināmas importa aizliegumam (šī problēma šobrīd skar Itāliju).
- nepamatoti birokrātiski šķēršļi citrusaugļu eksportam uz ASV.
- atšķirīgi pesticīdu lietošanas nosacījumi ES un ASV .
- neskaidri produktu marķēšanas nosacījumi, kas piespiež izmantot konsultantu pakalpojumus šī jautājuma risināšanai un sadārdzina produktu,
- dārgi un sarežģīti īstenojami nosacījumi pasterizēta piena eksportēšanai uz ASV.
- atgremotāju dzīvnieku un to produktu eksportam uz ASV ir daudz augstākas atbilstības prasības nekā Pasaules dzīvnieku veselības organizācijas izveidotie standarti, kas ir reāls šķērslis ES produkcijas iekļūšanai ASV.
- aizliegums eksportēt aitas gaļu uz ASV.
- apmēram pusē ASV štatu ir aizliegums ievest svaigpienu no ES.
- Tiek plānots uzlikt tarifu no ES importētai olīveļļai.

Copa-Cogeca un FoodDrinkEurope aicina ES un ASV tirdzniecības un investīciju līgumā panākt:

- Sadarbību regulējumu jomā,
- Starptautisku standartu ievērošanu, samazinot ASV ierobežojumus ES produktu eksportam,
- Regulatīvo konsekvenci, novēršot federācijas un štatu atšķirīgās likumdošanas prasības,
- Tirdzniecības veicināšanu, nodrošinot skaidru informāciju par muitas, tranzīta u.tml. nosacījumiem,
- Novērst trīs-pušu tirdzniecību, sekmējot tiešo tirdzniecību starp ES un ASV, neiesaistot trešās valstis,
- Neradīt jaunas barjeras starpkontinentālai tirdzniecībai.

Pēc Eurostat 2012. gada datiem ASV ir galvenais eksporta tirgus ES pārtikas un dzērienu produkcijai (13,6 miljrd.EUR), otrs lielākais eksporta tirgus lauksaimniecības precēm (4,4 miljrd.EUR) un trešais lielākais lauksaimniecības izejmateriālu piegādātājs (2,1 miljrd. EUR).

DISKUSIJAS KOPSAVILKUMS

Diskusijā piedalās:

1. Paolo De Castro, EK Lauksaimniecības un lauku attīstības komitejas priekšsēdētājs
2. Ignacio Garcia Bercero, ES un ASV tirdzniecības un investīciju līguma ES puses vadošais pārstāvis (*Chief Negotiator*), Eiropas Komisija, DG Trade
3. Mella Frewen, FoodDrinkEurope izpilddirektore
4. Monique Goyens, Eiropas Patērētāju organizācijas (BEUC) ģenerāldirektore
5. Nikolaus Tacke, EK Lauksaimniecības un pārtikas komitejas priekšsēdētājs, AmCham EU (ASV uzņēmumu ES) pārstāvis
6. Pekka Pesonen, Copa-Cogeca ģenerālsēkretārs
7. Vital Moreira, EK Starptautiskās tirdzniecības komitejas priekšsēdētājs

Diskusijā tiek teiktas skaistas frāzes par starpkontinentālo sadarbību un tās nozīmi abu kontinentu ekonomiskai izaugsmei, starp kurām nozīmīgākās:

Ignacio Garcia Bercero norāda, ka līguma sarunas ir komandas darbs, kurā ir iesaistīties Eiropas Parlaments un komitejas. Joprojām notiek darbs pie līguma gala dokumenta izstrādes un tiek pārskatīti iepriekš noteiktie eksporta/importa tarifi. Lai arī vairākos produkcijas sortimentos ASV un ES ir atšķirīgas prasības, kas šobrīd ir šķērslis šo produktu eksportēšanai/importēšanai, notiek sarunas par pastāvošo prasību salāgošanu. Šī savstarpējā līguma dēļ netiks mainīta likumdošana un prasības (piem., fitosanitārās), kādas šobrīd pastāv ES ražotājiem.

Mella Frewen uzsver, ka pārtikas drošības, dzīvnieku labturības un vides saglabāšanas jautājumiem šī līguma ietvaros ir jābūt akcentētiem kā būtiskiem, nevis nebūtiskiem, kā tas ir šobrīd. Nedrīkst tikt ieviestas nekādas papildus uzraudzības barjeras ES ražotājiem. Izsaka cerību, ka līguma sagatavošanā svarīgs būs tā saturs, nevis sagatavošanas ātrums.

Monique Goyens apstiprina *Mella Frewen* teikto, uzsverot, ka pārtikas drošība, vides saglabāšanas un citas prasības nedrīkst tikt upurētas savstarpējās vienošanās panākšanai. Sarunu ietvaros nav pieļaujama tirgošanās par tādiem nosacījumiem, kas samazinātu esošās patērētāju iespējas un garantijas. Kā patērētāju pārstāve ir pārliecināta, ka brīvā tirdzniecība radīs labākus nosacījumus patērētājiem – inovatīvus produktus, lielāku konkurenci, lielāku produkcijas izvēli u.tml.

Nikolaus Tacke norāda, ka abas puses vēlas, lai šis līgums tiktu noslēgts. Biznesam ir vajadzīgi patērētāji un otrādi. Uzsver zinātnes nozīmi pamatotu investīciju lēmumu pieņemšanā, izsakot cerību, ka starpkontinentāla zinātnieku sadarbība dotu papildus inovācijas. Uzsver, ka abiem kontinentiem nepieciešams darbs, nodarbinātība tirgus un ekonomiskā izaugsme.

Pekka Pesonen uzsver tos nosacījumus, kas samazina ES lauksaimnieku konkurētspēju starpkontinentālā sadarbībā ar ASV. ES lauksaimnieki ir spiesti dzīvot starp patērētāju augstajām kvalitātes un vides prasībām un viņu maksātspēju un izvēli. Tas ir patērētāju ziņā, kādas valsts produktus viņi izvēlas, tādējādi parādot savu attieksmi pret ES ražotu pārtiku. Gan Es, gan ASV pārtikas drošības prasības ir augstas, tomēr savstarpējā tirdzniecības un investīciju līgumā nedrīkst būt tādi nosacījumi, kas samazina ES lauksaimnieku konkurētspēju.

Agnese Hauka

Paraksts

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPĀ INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”
2014. gada 31. janvārī noslēgto līgumu Nr.2014/14, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi.”

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.